

СТРАТЕГІЯ
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я

2030

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Цей документ створений на основі Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2025 року 34-р «Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках»

ЗМІСТ

1. Вступне слово	1
2. Передумови прийняття Стратегії та керівні документи	2
3. Система охорони здоров'я України та головні виклики на найближчі роки	5
4. Мета та керівні принципи Стратегії	13
5. Стратегічні цілі та показники їх досягнення	17
Стратегічна ціль 1: Забезпечення універсального доступу населення до якісних медичних послуг та інструментів реалізації права на здоров'я	18
Стратегічна ціль 2: Посилення міжсекторальної координації державної політики, що впливає на систему охорони здоров'я	24
Стратегічна ціль 3: Забезпечення та створення умов для розвитку та реалізації потенціалу національної системи охорони здоров'я	31
6. Порядок проведення моніторингу, оцінки результатів реалізації Стратегії та звітування	35
7. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії	38

ВСТУПНЕ СЛОВО

У січні 2025 року Уряд України затвердив Стратегію розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року. Її глобальна мета — якісна, доступна, безплатна медична допомога для кожного та готовність медичної системи до реагування на виклики й загрози.

Операційний план впровадження Стратегії включає два трирічні етапи реалізації та враховує досвід попередніх реформ.

Процес розроблення документа розпочався наприкінці 2021 року: над ним працювало п'ять тематичних підгруп, була залучена майже сотня національних та міжнародних експертів, відбулося декілька раундів ґрунтовного обговорення в межах міжсекторальної робочої групи з питань розробки Стратегії розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року, проведені публічні консультації з широким колом зацікавлених осіб. Повномасштабна війна поставила перед нашою країною та медичною системою нові виклики. Відповідним чином була оновлена і Стратегія.

Стратегія 2030 — це комплексний рамковий документ, який визначає ключові проблеми українців та пропонує рішення, що сприятимуть їх розв'язанню як під час війни, так і в період повоєнного відновлення. Документ чітко визначає, якою ми хочемо бачити систему охорони здоров'я у найближчі роки та програму дій, де пріоритети мирного життя поєднані з викликами війни. Адже здоров'я нації — це не лише показник добробуту країни, але й основа потенціалу для її розвитку.

Віктор Ляшко
міністр охорони здоров'я України

ПЕРЕДУМОВИ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЇ ТА КЕРІВНІ ДОКУМЕНТИ

Охорона здоров'я — стратегічний пріоритет Уряду у зміцненні людського капіталу України

Охорона здоров'я, як одна з ключових галузей гуманітарної сфери, є прямо залежною від економічного й соціального добробуту та політичної сталості країни і разом із тим залишається вразливою до надзвичайних подій та суспільно-політичних явищ, які негативно впливають на здоров'я населення та можливість організації надання медичної допомоги, таких як війни чи збройні конфлікти.

Здоров'я населення є не лише показником поточного соціально-економічного стану країни, а і запорукою її розвитку завдяки зростанню можливостей для реалізації індивідуального потенціалу громадян за рахунок збільшення тривалості і підвищення якості життя. Захист та заохочення материнства, охорона здоров'я матерів та дітей, гарантовані державою, необхідні для відтворення населення та відновлення людського потенціалу всієї країни.

Створення умов для забезпечення ефективних і доступних медичних послуг та медичного обслуговування населення є конституційним обов'язком держави, а збереження, охорона та зміцнення здоров'я та добробуту громадян — одним із ключових завдань та пріоритетів. Розв'язання проблем, пов'язаних зі здоров'ям населення є обов'язком не лише сектору охорони здоров'я — це потребує консолідації зусиль суспільства та лідерства Кабінету Міністрів України на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Функціонування сфери охорони здоров'я в умовах пандемії COVID-19 та війни

Збройна агресія Російської Федерації проти України, що триває з 2014 року, безумовно відобразилася на здоров'ї громадян і стані функціонування системи охорони здоров'я, а також уперше продемонструвала реальні та потенційні наслідки тимчасової окупації, внутрішніх міграційних процесів та обмеження доступу до медичної допомоги для населення.

З 2020 року національна система охорони здоров'я зазнала безпрецедентного тиску, реагуючи на пандемію гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, що вимагало швидких об'єднаних зусиль, а також виявило прогалини, які необхідно усунути для покращення готовності до майбутніх загроз та створення стійкої системи готовності та реагування за принципом "Єдине здоров'я". Здоров'я людей, тварин і стан довкілля взаємозв'язані та вимагають міждисциплінарної співпраці між медичними працівниками, ветеринарами, екологами та працівниками інших суміжних галузей.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну не лише актуалізувало нагальність вирішення питань, спровокованих пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, а і поставило перед системою охорони здоров'я ряд нових задач, що не обмежуються виконанням оперативних завдань і потребою в реагуванні та мінімізації наслідків агресії.

Критичне навантаження на національну систему охорони здоров'я було спричинене також значними руйнуваннями закладів охорони здоров'я, підвищенням серед громадян попиту на окремі види медичної допомоги та послуги, які не були пріоритетними раніше, руйнуванням цивільної інфраструктури, що впливає на доступ до послуг, можливість дотримання маршрутів пацієнта та розподіл ресурсів тощо. Розбудова та переосмислення систем психологічної та психіатричної допомоги, реабілітаційної допомоги, розвиток системи судово-медичної експертизи потребують комплексного ресурсного планування та підготовки.

Гострота проблеми зумовлена також суттєвою міграцією населення та медичних працівників, а також необхідністю впровадження ситуативних рішень, спрямованих на забезпечення універсального доступу до медичних послуг та захисту населення, що ускладнює збір та використання об'єктивних даних в умовах воєнного стану для ухвалення управлінських рішень.

Ризики, пов'язані з наслідками підриву 6 червня 2023 року Російською Федерацією греблі Каховської гідроелектростанції та загрозами виникнення радіаційної аварії на Запорізькій атомній електростанції, що перебуває в умовах тимчасової окупації, безумовно вимагають як ужиття невідкладних заходів з мінімізації наслідків, так і довгострокових стратегічних рішень, які дадуть змогу компенсувати їх негативний вплив у майбутньому.

Ця Стратегія розроблена з урахуванням поточного стану охорони здоров'я, спрямована на вдосконалення державної політики у сфері громадського здоров'я, а також на реалізацію всіх належних та доступних заходів для вирішення наявних проблем, забезпечення доступу населення до якісних послуг та розвиток системи охорони здоров'я.

Керівні документи для створення Стратегії-2030

Стратегія спирається на провідні національні документи та міжнародний досвід, включаючи стратегічні документи Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), Європейського Союзу, а також кращі практики країн ЄС, Сполученого Королівства, США та інших країн і враховує єдиний євроінтеграційний вектор розвитку країни.

Стратегія розроблена на виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року. “Про стан національної системи охорони здоров’я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою”, введеного в дію Указом Президента України від 18 серпня 2021 року № 369, Указу Президента України від 18 червня 2021 року № 261 “Про заходи щодо підвищення конкурентоспроможності закладів охорони здоров’я та забезпечення додаткових гарантій для медичних працівників”, Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179 (Офіційний вісник України, 2021 рік, № 22, ст. 1015), Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119, Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 2 червня 2021 року № 225 “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року “Про Стратегію людського розвитку”, Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366 (Офіційний вісник України, 2021 рік, № 36, ст. 2154), Національного плану заходів щодо неінфекційних захворювань для досягнення глобальних цілей сталого розвитку, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 липня 2018 року № 530, та інших програмних документів.

Стратегія розроблена з урахуванням стратегічних документів ВООЗ, ЄС, зокрема Глобальної стратегії охорони здоров’я жінок, дітей і підлітків на 2016–2030 роки, розробленої на підтримку Цілей сталого розвитку; Резолюції Генеральної Асамблеї ООН “Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року” від 25 вересня 2015 року; Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, Європейської програми роботи на 2020–2025 роки “Спільні дії для міцнішого здоров’я”, Європейське регіональне бюро ВООЗ, 2021 рік; Фармацевтичної стратегії Європи від 25 листопада 2020 року; Конвенції про права осіб з інвалідністю, вчиненої 13 грудня 2006 року, ратифікованої Законом України від 16 грудня 2009 року № 1767-VI, Конвенції про права дитини, ратифікованої постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 року № 789-XII, тощо.

СИСТЕМА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ТА ГОЛОВНІ ВИКЛИКИ НА НАЙБЛИЖЧІ РОКИ

Трансформація системи охорони здоров'я триває

Протягом останніх років система охорони здоров'я України пройшла значний процес трансформації, важливим етапом якого стало встановлення державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення та утворення замовника медичних послуг і лікарських засобів — Національної служби здоров'я України (НСЗУ).

Автономізація закладів охорони здоров'я, що посилила рівень самостійності ухвалення рішень закладами охорони здоров'я та їхніми власниками, дала змогу запровадити принцип оплати за послугу та закласти засади конкурентності, стала основою змін у фінансуванні системи охорони здоров'я, починаючи з первинної медичної допомоги та в подальшому спеціалізованої допомоги, що надається закладами загальнодержавного значення та відомчими закладами. Це створює додаткові перспективи формування єдиного простору медичної допомоги в Україні.

Реформа системи громадського здоров'я зосереджена на посиленні інститутів громадського здоров'я, зміцненні систем епідеміологічного нагляду та моніторингу за небезпечними факторами і загрозами радіаційного, хімічного, біологічного, ядерного та невідомого походження. Система громадського здоров'я, враховуючи Закон України від 6 вересня 2022 року № 2573-IX “Про систему громадського здоров'я”, на сьогодні концентрує свої зусилля на розвитку мережі регіональних центрів контролю та профілактики хвороб, а також на посиленні експертної та координаційної ролі головної експертної установи у сфері громадського здоров'я.

Створення та розвиток єдиної національної агенції, що забезпечує централізовану закупівлю лікарських засобів та медичних виробів для потреб системи охорони здоров'я, а також отримання нею статусу закупівельної організації у сфері охорони здоров'я сьогодні надає можливість впроваджувати комплексні ініціативи, спрямовані на підвищення прозорості та ефективності закупівель.

Важливий крок здійснено на шляху до фактичного розмежування функцій формування та реалізації політики у сфері лікарських засобів. Закон України від 28 липня 2022 року № 2469-IX “Про лікарські засоби” поширює компетенцію Міністерства охорони здоров’я (МОЗ) України щодо затвердження основних порядків та положень стосовно реалізації базового закону на орган виконавчої влади із спеціальним статусом, що реалізує державну політику у сфері створення, допуску на ринок, контролю якості, безпеки та ефективності лікарських засобів, на який покладається фактичне виконання зазначених актів та контроль за їх реалізацією.

Окремим важливим напрямом є цифровізація процесів у сфері охорони здоров’я, що не лише спрощує ведення медичної практики та покращує доступ населення до послуг, але також формує якісно новий перелік даних, що є критично важливими для прогнозування, планування, моніторингу якості надання медичної допомоги, відстеження системних прогалин у її наданні та ухвалення виважених та ефективних управлінських рішень.

Головні виклики системи охорони здоров’я

Проте, незважаючи на досягнення, перед системою охорони здоров’я України залишаються суттєві виклики, реагування на які потребує консолідації зусиль на національному, регіональному та місцевому рівнях, змістовного залучення міжнародних партнерів та всього суспільства для досягнення амбітного прориву в удосконаленні системи охорони здоров’я, задоволення потреб населення, зміцнення здоров’я та добробуту.

Середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні у 2021 році становила 74,36 року для жінок і 65,16 року для чоловіків, що є одним із найнижчих показників серед європейських країн. Разом із сусідніми країнами Україна входить до числа держав зі старіючим населенням та високими показниками смертності. За даними Індексу людського капіталу 2020 року, Україна посідає 53 позицію з 174 країн світу.

Рис. 1. Середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні

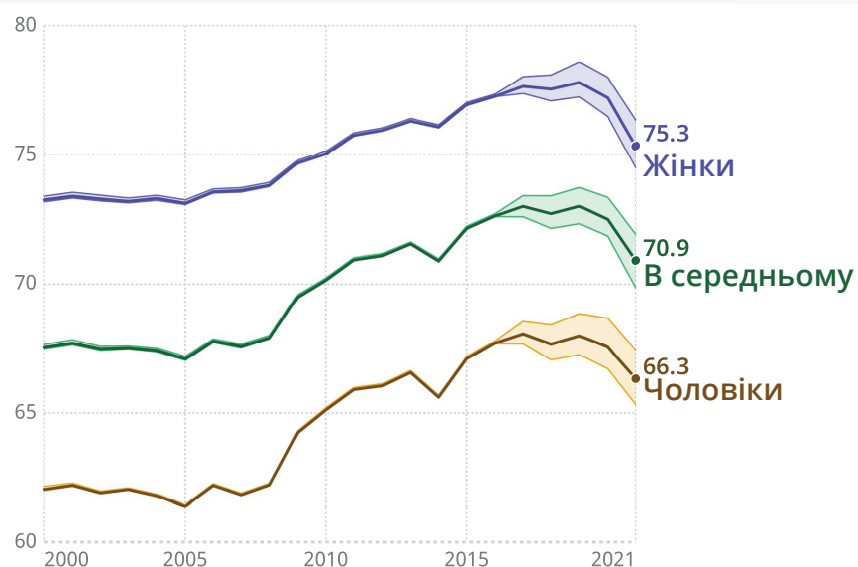
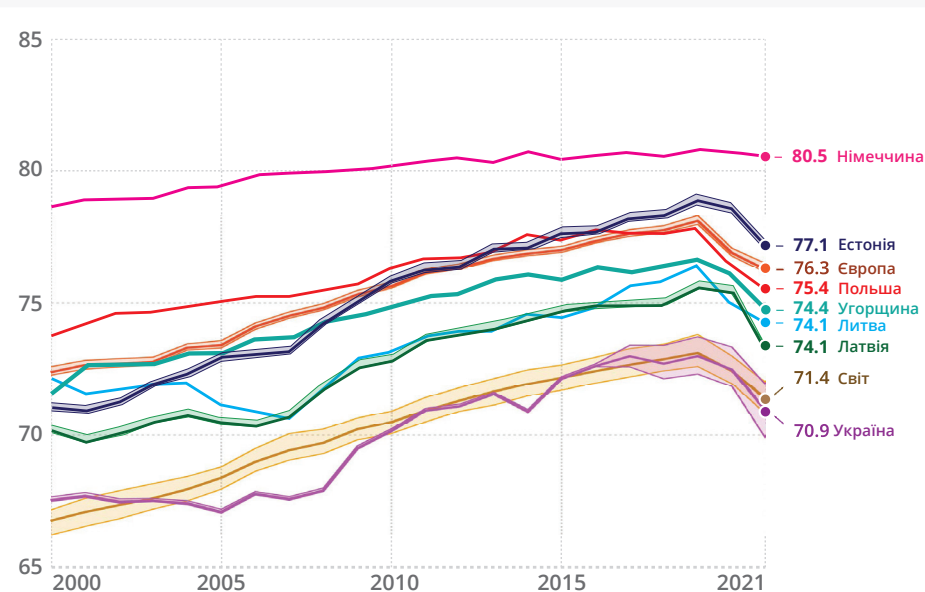
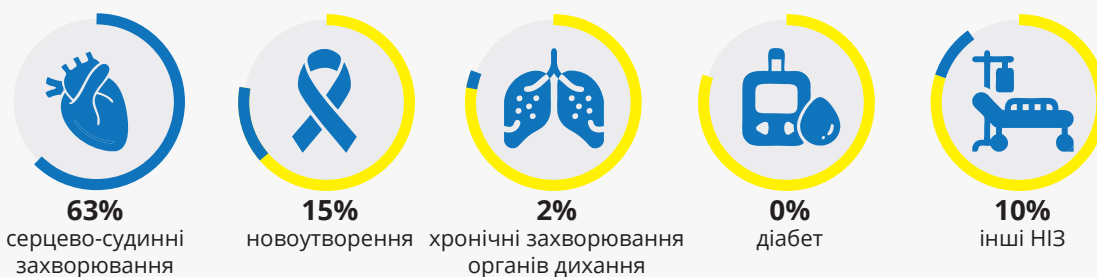

Рис. 2. Середня очікувана тривалість життя при народженні в Україні у порівнянні з іншими країнами ЄС

Неінфекційні захворювання (НІЗ) є основним викликом для здоров'я населення України — 9 із 10 основних причин передчасної смерті та 84% усіх річних смертей є наслідком тягаря НІЗ. Найбільша частка смертності, пов'язаної з НІЗ, припадає на серцево-судинні захворювання та злоякісні новоутворення.

Рис. 3. Пропорційна смертність від неінфекційних захворювань — 91% всіх смертей

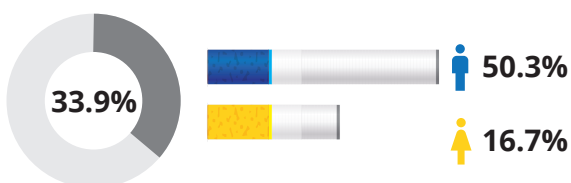
Джерело: Дослідження STEPS: поширеність факторів ризику неінфекційних захворювань в Україні 2019 року

За результатами дослідження ВООЗ STEPS (2019) було виявлено дуже високу поширеність факторів ризику НІЗ, зокрема високе споживання тютюну та алкоголю, дуже високе споживання солі (більше ніж 12 г на добу при рекомендованій ВООЗ нормі менше за 5 г) та низьке споживання фруктів і овочів.

Рис. 4. Висока поширеність факторів ризику НІЗ

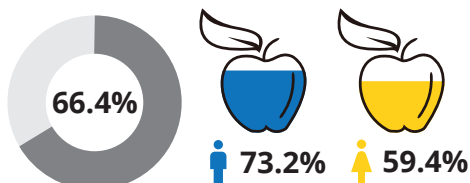
Споживання тютюну

Активні курці

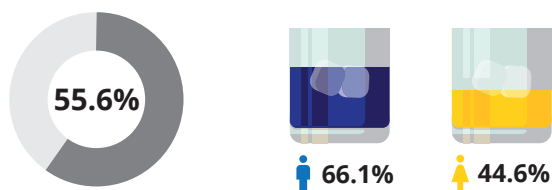
Споживання фруктів та овочів

Недостатнє споживання фруктів та овочів (менше за п'ять порцій щодня)

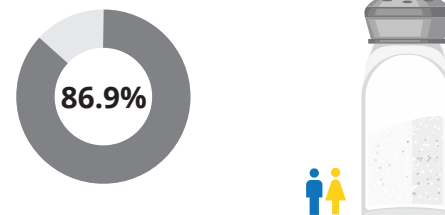
Споживання алкоголю

Вживали алкоголь протягом останніх 30 днів

Зловживання сіллю

Середнє споживання солі більше за рекомендовані 5г на день

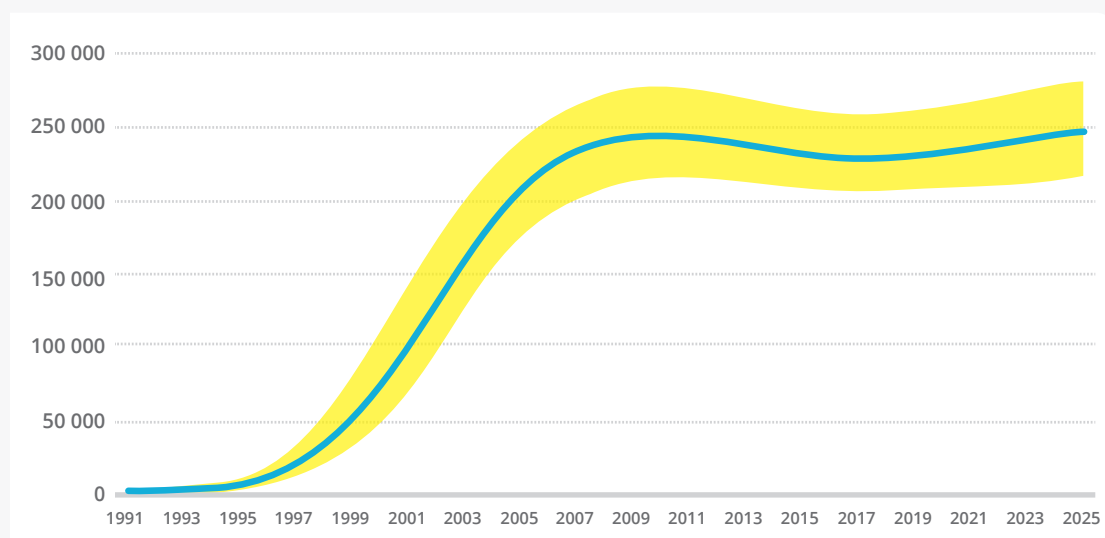
Джерело: Дослідження STEPS: поширеність факторів ризику неінфекційних захворювань в Україні 2019 року

До окремих захворювань, які є провідними причинами втрати років здорового життя в Україні, належать ішемічна хвороба серця, мозковий інсульт, рак, хвороби опорно-рухового апарату тощо.

Проблеми з психічним здоров'ям, зокрема депресивні стани, оцінювались як прихований виклик ще до початку повномасштабного вторгнення, а на сьогодні набувають першочергового пріоритету та будуть потребувати значних ресурсів. Гостра потреба в дестигматизації та деінституціоналізації у сфері психічного здоров'я вимагає координації зусиль та врахування питань психічного здоров'я населення під час формування політик на всіх рівнях та в усіх сферах життєдіяльності. Додаткової уваги потребує питання боротьби із залежностями від психоактивних речовин, алкогольних напоїв, ігровою залежністю (лудоманією) через їх значний негативний вплив на якість, тривалість життя людей, які їх мають, та членів їхніх сімей.

Незважаючи на те, що смертність від таких інфекційних хвороб, як ВІЛ/СНІД та туберкульоз, знижується, за даними ВООЗ, Україна залишається однією з країн, де продовжує зростати кількість нових випадків інфікування ВІЛ, виявлення випадків на пізній стадії хвороби та смертей від СНІДу. Особлива увага приділяється високому рівню поширеності туберкульозу з множинною лікарською стійкістю та необхідності подальшого покращення результатів його лікування.

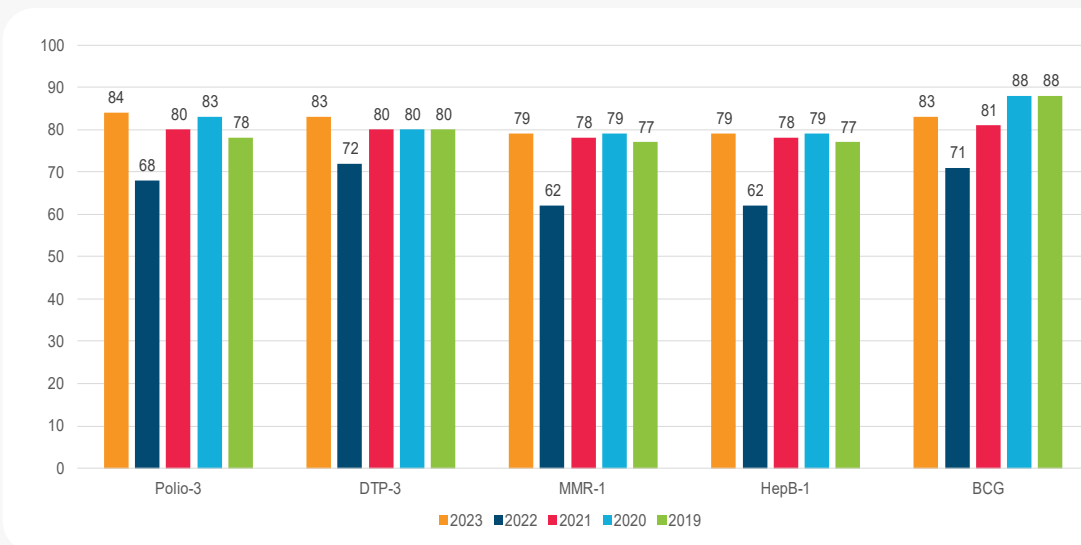
Рис. 5. Чисельність людей які живуть з ВІЛ

Джерело: дані Центру громадського здоров'я (ЦГЗ) МОЗ України

Також одним із викликів у сфері громадського здоров'я в Україні залишається охоплення профілактичними щепленнями. Так, у 2023 році планове охоплення щепленнями дітей протягом першого року життя було нижчим за встановлені цільові показники, рекомендовані ВООЗ, і коливалося від 78 до 92% залежно від області.

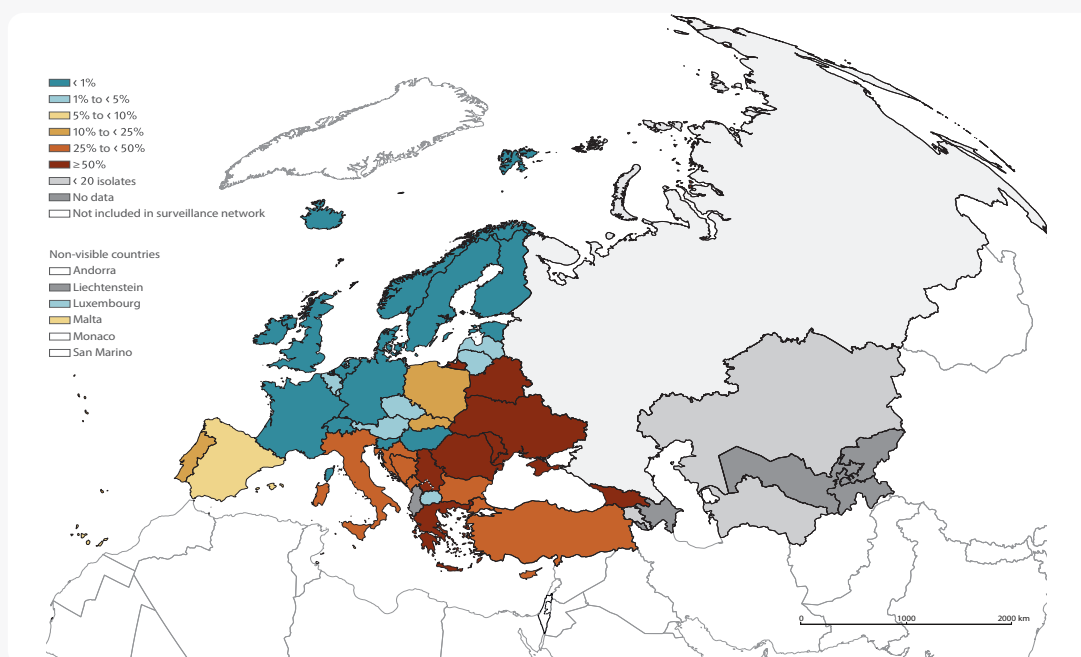
Рис. 6. Охоплення імунізацією в Україні

Джерело: ВООЗ

Окремої уваги потребує питання антимікробної резистентності (АМР), яка є однією з найбільших загроз для здоров'я, економіки та безпеки, з якою стикається людство, створюючи проблеми як на індивідуальному, так і суспільному рівні. Протидія АМР та зменшення застосування антимікробних препаратів потребує стратегій, правил, рекомендацій або інструментів, зокрема адміністрування антимікробних препаратів. Наведена нижче карта демонструє, наскільки значним є тягар АМР в Україні у порівнянні з країнами Західної Європи.

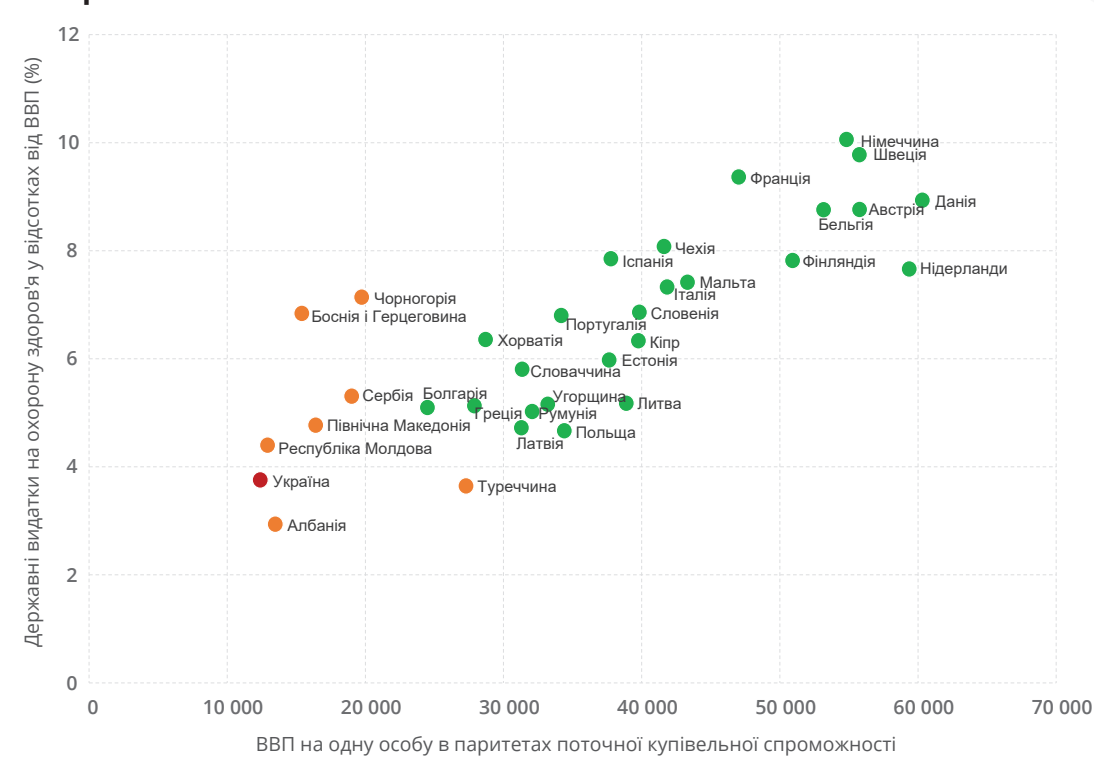
Рис. 7. Відсоток резистентних ізолятів *Klebsiella pneumoniae* в різних країнах

Джерело: Нагляд за резистентністю до антимікробних препаратів в Європі у 2023 році

Видатки на охорону здоров'я в Україні до повномасштабного вторгнення зростали щороку, але залишалися нижчими за світові показники щодо частки внутрішнього валового продукту (ВВП) та обсягів витрат на охорону здоров'я у співвідношенні із загальними державними видатками.

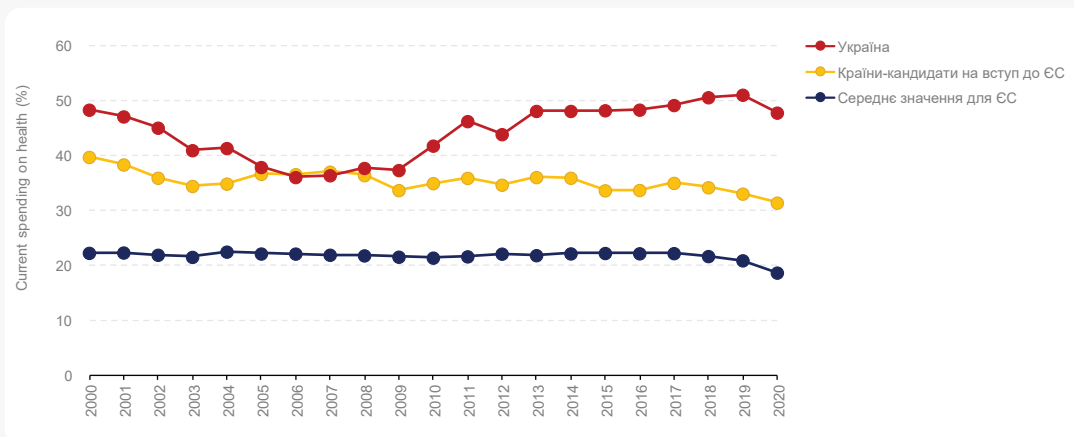
Рис. 8. Державні видатки на охорону здоров'я та ВВП на особу, Україна, ЄС та країни-кандидатки на вступ до ЄС, 2020 рік

Джерело: Чи можуть люди дозволити собі платити за медичне обслуговування? Нові дані щодо фінансового захисту в Україні, 2023 рік

Разом із тим дослідження підтверджують високий рівень формальних та неформальних платежів — частка витрат пацієнтів на послуги у сфері охорони здоров'я, лікарські засоби та медичні вироби з власної кишені становить майже 48% загальних поточних витрат на охорону здоров'я в країні. Крім того, у 2021 році 17,1% домогосподарств зазнали катастрофічних витрат у зв'язку із здоров'ям, що є одним з найвищих показників серед європейських країн та несе особливі ризики для вразливих категорій населення. Найбільшими категоріями особистих витрат пацієнтів є витрати на лікарські засоби, зокрема з недоведеною або низькою ефективністю, а також витрати на лікування та під час отримання стаціонарної медичної допомоги.

Рис. 9. Витрати з кишені як частка поточних витрат на охорону здоров'я в Україні, ЄС та країнах-кандидатках на вступ до ЄС, 2000–2020 роки

Джерело: Чи можуть люди дозволити собі платити за медичне обслуговування? Нові дані щодо фінансового захисту в Україні, 2023 рік

Нагальним залишається також питання більш ефективного використання ресурсів ліжкового фонду, загальна кількість якого з розрахунку на 100 000 населення значно перевищує середньоєвропейські показники. За результатами проведених досліджень, близько 20% усіх стаціонарних випадків можна лікувати амбулаторно, а понад 60% стаціонарних ліжко-днів не потребують цілодобового перебування пацієнта в умовах стаціонару. Кількість медичних працівників на 10 000 населення в Україні становить близько 49 осіб, у той час як у розвинених країнах ЄС цей показник сягає 80–90 осіб. Ці факти сукупно вказують на потребу в оновленні моделей надання медичної допомоги, плануванні кадрових ресурсів системи, а також на необхідність впровадження або перегляду клінічних маршрутів пацієнтів, галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я, надання медичної допомоги, змін у підходах до освіти та безперервного професійного розвитку медичних працівників тощо.

За спільною оцінкою Світового банку, Кабінету Міністрів України, Європейської Комісії та Організації Об'єднаних Націй, сума загальних втрат системи охорони здоров'я внаслідок повномасштабного вторгнення становить близько 17,8 млрд доларів США, а загальний обсяг коштів, необхідних на відновлення, становить щонайменше 14,2 млрд доларів США, понад 872 млн доларів США з яких — нагальні потреби у відновленні у 2024 році. Крім того, відновлення медичної допомоги, організація та здійснення контролю за її наданням на деокупованих територіях потребуватиме додаткових кадрових та матеріальних ресурсів.

Ураховуючи високі людські, ресурсні та економічні втрати, спричинені повномасштабним вторгненням Російської Федерації, система охорони здоров'я повинна використовувати всі доступні та потенційно доступні медичні технології та рішення, які завдяки раннім та ефективним втручанням дають змогу у майбутньому зменшити тягар захворюваності, прискорити відновлення та зберегти людський потенціал країни.

МЕТА ТА КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ СТРАТЕГІЇ

Мета та візія Стратегії

Метою реалізації Стратегії є подальший розвиток системи охорони здоров'я шляхом підвищення її стійкості, готовності до реагування на виклики та загрози за принципом "Єдине здоров'я", розширення універсального доступу населення до якісної та безоплатної медичної допомоги і лікарських засобів для покращення рівня та якості життя населення, забезпечення фінансового захисту пацієнта, зокрема недопущення катастрофічних витрат у разі захворювання, а також формування у суспільстві ціннісного ставлення до власного здоров'я.

Стратегія передбачає заходи з метою створення такої системи охорони здоров'я України, за ефективного функціонування якої кожна людина матиме повноту можливостей подбати про своє здоров'я, підтримувати, зберігати його та отримувати найвищий доступний рівень медичної допомоги і медичного догляду, а особи та суб'єкти, залучені до її надання, матимуть прозорі та ефективні інструменти для реалізації власного потенціалу та впливу на формування політик щодо охорони здоров'я на всіх рівнях.

Стратегія закладає підґрунтя та підтримує ініціативи для реалізації в Україні принципу "здоров'я в усіх політиках", врахування наслідків для здоров'я під час ухвалення рішень у різних секторах, пошуку синергії та уникнення шкідливих наслідків для здоров'я у процесі реалізації політик в інших секторах з метою покращення як здоров'я населення, так і рівності у здоров'ї.

Крім того, Стратегія покликана і надалі забезпечувати створення прозорих та справедливих правил для надавачів послуг охорони здоров'я всіх форм власності та підпорядкування, підтримувати сприятливе середовище для розвитку системи охорони здоров'я, залучення інвестицій та відновлення України.

Стратегія спрямована на визначення ключових проблем щодо здоров'я населення України та формування рішень, які нададуть змогу створити сприятливі та стійкі умови для їх розв'язання, забезпечити розвиток системи охорони здоров'я та доступ до якісних медичних послуг.

Важливим наскрізним пріоритетом Стратегії є необхідність комплексного відновлення системи охорони здоров'я, компенсації та надолуження ресурсних втрат, спричинених збройною агресією Російської Федерації, а також сприяння відбудові потенціалу країни в цілому шляхом розвитку та повернення людського капіталу, який є фундаментом для реанімування країни в післявоєнний період.

Відновлення системи охорони здоров'я має поєднуватися з процесами реформування та підвищення ефективності функціонування й управління системою відповідно до принципу "краще, ніж було", задекларованого Кабінетом Міністрів України.

Ключові цінності та керівні принципи Стратегії

Стратегія визначає ключові цінності та керівні принципи, що є пріоритетами розвитку і повинні враховуватися під час розроблення політик і виконання заходів, передбачених нею, та бути невід’ємними ознаками системи охорони здоров’я 2030 року:

- **людиноцентричність в охороні здоров’я** — інтереси людей, повага та врахування їхніх потреб, забезпечення права та можливості брати участь в ухваленні рішень щодо власного здоров’я, дотримання та захист прав людини, які мають вплив на здоров’я, та забезпечення пов’язаних із ними державних гарантій;
- **рівність та справедливість** — розвиток системи охорони здоров’я повинен забезпечувати дотримання умов і можливостей рівного та справедливого доступу людини до якісних медичних послуг незалежно від місця проживання, раси, етнічного та соціального походження, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, сімейного чи майнового стану, місця проживання, фізичного та психічного стану з метою захисту від катастрофічних витрат на охорону здоров’я;
- **спільне вироблення послуг охорони здоров’я** — люди, територіальні громади та спільноти повинні бути ефективно та відповідально залучені до взаємного та рівноправного партнерства з органами влади та іншими суб’єктами у сфері охорони здоров’я у процесі планування, надання, моніторингу та оцінювання послуг охорони здоров’я;

- **ефективність та підзвітність** — ефективні використання та розподіл наявних та потенційних ресурсів, забезпечення прозорості в ухваленні рішень щодо їх використання та розподілу, зменшення корупційних ризиків та налагодження чіткої комунікації між усіма учасниками управління та використання ресурсів;
- **біопсихосоціальний підхід** — соціальні, економічні, культурні фактори і детермінанти здоров'я та добробуту (чиста вода, санітарія, харчування, умови проживання тощо), інші немедичні аспекти, що можуть впливати на здоров'я, процеси захворювання, одужання і реабілітації, організацію надання медичної допомоги та догляду, повинні бути враховані;
- **доказовість** — розроблення державної політики та ухвалення всіх управлінських рішень у сфері охорони здоров'я має здійснюватися відповідно до об'єктивних даних із застосуванням аналізу наукових досліджень, оцінок та впровадження практик, заснованих на доказах.

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ ТА ПОКАЗНИКИ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ

Стратегія 2030 — це візія розвитку української системи охорони здоров'я шляхом визначення напрямів та цілей, що дозволять розкрити потенціал сектору, забезпечити населення якісними та доступними медичними послугами, покращити здоров'я нації і зміцнити людський капітал країни.

Реалізація Стратегії передбачається шляхом досягнення стратегічних та оперативних цілей і комплексного виконання завдань, передбачених нею.

Стратегічна ціль 1. Забезпечення універсального доступу населення до якісних медичних послуг та інструментів реалізації права на здоров'я

Оперативна ціль 1. Забезпечення створення рівних умов та безперешкодного доступу населення до своєчасної, безпечної та якісної медичної допомоги

Реалізація оперативної цілі дасть змогу сформувати ефективну модель системи охорони здоров'я, яка буде забезпечувати збалансоване, безперервне надання якісних і безпечних послуг населенню, гарантуватиме його фінансовий захист та створюватиме відкриті можливості повноцінного доступу до медичних послуг, зокрема через розширення ролі первинної ланки, трансформацію маршрутів пацієнтів та зміну моделей надання медичної допомоги, поступову інтеграцію монопрофільних закладів охорони здоров'я до структури багатoproфільних закладів охорони здоров'я, та відповідного перерозподілу функцій між працівниками у сфері охорони здоров'я.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- забезпечення фінансового захисту пацієнта, недопущення катастрофічних витрат у разі захворювання та реалізація політики нульової толерантності до корупції у сфері охорони здоров'я, зокрема шляхом розширення кола суб'єктів декларування;
- підвищення якості первинної медичної допомоги, що дасть змогу запобігти госпіталізаціям, яких можна було б уникнути;
- зменшення інституціоналізації і, як наслідок, сегрегації осіб, що мають проблеми з психічним здоров'ям;
- розроблення концепції, плану реалізації та формування мережі закладів охорони здоров'я інтегрованої первинної медичної допомоги, спрямованої на зосередження медичних ресурсів та послуг з метою забезпечення доступу до якісної медичної допомоги на рівні територіальних громад;
- забезпечення формування єдиного медичного простору, заклади охорони здоров'я та надавачі медичних послуг в якому працюють за єдиними правилами та здатні забезпечувати належний рівень медичної допомоги незалежно від організаційної форми, форми власності, підпорядкування чи місця перебування особи, що обслуговується, та розроблення відповідних маршрутів пацієнта;
- забезпечення використання принципів інклюзивності та безбар'єрності доступу під час розроблення та надання послуг охорони здоров'я, зокрема електронних, з урахуванням потреб осіб з інвалідністю, порушеннями повсякденного функціонування та обмеженнями життєдіяльності;
- розроблення та впровадження ефективного механізму заохочення та підтримки медичних працівників, що працюють в сільській, малонаселеній чи важкодоступній місцевості;
- розроблення та забезпечення функціонування механізму управління госпітальними округами, госпітальними кластерами та формування

спроможної мережі закладів охорони здоров'я, що забезпечує повне територіальне покриття медичною допомогою відповідно до встановлених критеріїв, потреб та наявних ресурсів;

- посилення спроможності надавачів первинної медичної допомоги щодо надання комплексних мультидисциплінарних послуг, виїзних консультацій для маломобільного населення або населення, яке проживає у віддалених сільських районах і деокупованих територіях, проведення групових практик тощо;
- розширення доступу засуджених та осіб, взятих під варту, до медичних послуг з поетапною інтеграцією пенітенціарної медицини до єдиного медичного простору;
- забезпечення поступової інтеграції монопрофільних інституцій у структуру багатoproфільних закладів охорони здоров'я;
- посилення впровадження підходу до надання послуг за принципом "здоров'я протягом всього життя" серед всіх рівнів надавачів медичних послуг у сфері охорони здоров'я з метою, зокрема, запобігання погіршенню стану здоров'я, створення умов для його покращення та надолуження втрачених раніше можливостей для його покращення.

Оперативна ціль 2. Забезпечення доступу населення до якісних і безпечних лікарських засобів з доведеною ефективністю та медичних виробів

Реалізація оперативної цілі дасть змогу повноцінно інтегрувати фармацевтичну політику в систему охорони здоров'я, покращити якість медичної допомоги, доступність лікарських засобів та медичних виробів, захистити населення від неефективних, недоказових та субоптимальних рішень та збільшити ефективність витрат у сфері охорони здоров'я на всіх рівнях. Зазначена ціль також передбачає удосконалення системи регулювання у сфері обігу лікарських засобів та медичних виробів та процесів закупівлі лікарських засобів відповідно до практик країн ЄС.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- забезпечення управління ланцюгом постачання лікарських засобів та медичних виробів на рівні кращих світових практик;
- забезпечення постійного оновлення та функціональної повноти переліку основних лікарських засобів та медичних виробів, вартість яких компенсується за рахунок державного бюджету;
- посилення ведення обліку та здійснення моніторингу закупівель та використання лікарських засобів та медичних виробів закладами охорони здоров'я на амбулаторному та госпітальному етапах та забезпечення використання ними інструментів прозорого управління запасами;
- забезпечення гармонізації державних політик доступу до лікарських засобів та медичних виробів;
- забезпечення документування та проведення постійного аналізу переліку лікарських засобів, які отримують пацієнти під час стаціонарного лікування у системі охорони здоров'я (включаючи ті, що були надані закладом охорони здоров'я або забезпечені безпосередньо пацієнтами);

- забезпечення здійснення постійного моніторингу, оцінки та подальшого розвитку, розширення та перегляд програми “Доступні ліки” та моделей її реалізації, належного доступу до лікарських засобів, зокрема рецептурних та тих, що підлягають реімбурсації в сільській місцевості, віддалених та важкодоступних районах;
- зменшення впливу самолікування та використання недоказових методів лікування шляхом зменшення впливу реклами та маркетингових інструментів впливу на пацієнта та надавачів медичних послуг та встановлення повноцінного контролю над рецептурним відпуском окремих категорій лікарських засобів.

Оперативна ціль 3. Формування та підтримка ціннісного ставлення населення до здоров'я

Реалізація оперативної цілі дасть змогу населенню володіти повною інформацією, змінити ставлення до свого здоров'я та приймати усвідомлені рішення та вчиняти відповідальні дії щодо власного здоров'я, факторів впливу на нього та доступних інструментів його зміцнення та забезпечить державне регулювання і контроль над ключовими факторами ризику, які впливають на здоров'я населення.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- сприяння створенню безпечних умов та середовища життєдіяльності людини з метою збереження та зміцнення здоров'я шляхом впровадження національних, регіональних та місцевих програм з контролю за тютюнопалінням, споживанням алкогольних напоїв, азартними іграми, дорожньої безпеки, промоції здоров'я та заходів з первинної профілактики тощо;
- створення умов для систем харчування та захисту прав споживачів, які сприяють рівноправному доступу до безпечних, здорових та екологічно чистих продуктів харчування протягом усього життя, зокрема формуванню здорових харчових звичок в закладах освіти та виховання;
- забезпечення включення питань здоров'я до освітніх та виховних програм на всіх рівнях;
- впровадження у практику надання медичної допомоги моделі спільного прийняття клінічних рішень та сприяння підвищенню рівня відповідальності людей щодо власного здоров'я;
- здійснення комплексних заходів, спрямованих на екологічні детермінанти здоров'я, включаючи забруднення навколишнього природного середовища, доступ до безпечної питної води і рекреаційних зон, санітарії і гігієни, чистого повітря, а також адаптації до змін клімату з метою створення безпечного, здорового середовища життєдіяльності людини;
- розроблення та впровадження програм для підвищення рівня знань населення в питаннях здоров'я та безпеки життєдіяльності;
- забезпечення практичного врахування питання впливу на громадське здоров'я під час прийняття рішень, формування державних політик та здійснення заходів на всіх рівнях;
- забезпечення доступу пацієнта до управління власними медичними даними, а також інформацією про доступні та надані послуги.

Оперативна ціль 4. Відновлення, розвиток та підтримка напрямів, пов'язаних з новими викликами та задоволенням потреб населення під час надзвичайних ситуацій

Реалізація оперативної цілі дасть змогу забезпечити належне планування заходів з відновлення, створити умови та підтримати окремі напрями у сфері охорони здоров'я, нагальність розвитку яких зумовлена наслідками пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та збройної агресії, і які потребуватимуть додаткових зусиль для збереження здоров'я населення, інтеграції ветеранів війни та внутрішньо переміщених осіб, населення деокупованих територій та післявоєнного відновлення країни.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- забезпечення єдиного підходу та визначення критеріїв пріоритетності під час поетапного відновлення інфраструктури системи охорони здоров'я з урахуванням потреб населення та його окремих груп з метою необхідності відновлення доступу до медичних послуг та урахування планів розвитку спроможних мереж закладів охорони здоров'я;
- формування та забезпечення поетапного виконання планів заходів з підвищення енергонезалежності та екологічних підходів забезпечення життєдіяльності закладів охорони здоров'я на всіх рівнях, зокрема з використанням відновлюваних джерел енергії, проведення термоізоляції будівель, впровадження альтернативних джерел опалення тощо;
- забезпечення впровадження тимчасових технічних рішень, спрямованих на відновлення доступу до медичних послуг в умовах обмежених ресурсів чи можливості їх надання, з одного боку, та недопущення використання тимчасових рішень на постійній основі, з іншого боку;
- забезпечення комплексного врахування потреб ветеранів війни, населення, що перебуває на територіях, звільнених від окупації, та внутрішньо переміщених осіб в наданні медичної допомоги та недопущення дублювання функцій та подвійного фінансування витрат на її організацію;
- забезпечення розвитку багаторівневої науково обґрунтованої моделі надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я, її належного фінансування, інтеграції на всіх рівнях медичної допомоги та взаємозв'язку із системою заходів та суб'єктами в інших сферах життєдіяльності на основі багатофункціональних реабілітаційних центрів та відділень;
- забезпечення розвитку послуг з психічного здоров'я, психосоціальної підтримки, які наближені до людини, а також сплановані з урахуванням потреб територіальної громади, зокрема під час збройної агресії та періоду відновлення, та належного взаємозв'язку між усіма залученими сторонами;
- перегляд підходів до функціонування стаціонарних закладів з надання психіатричної допомоги, умов перебування, до надання медичної допомоги та забезпечення належного дотримання прав людини;
- впровадження комплексних заходів з підтримки материнства та дитинства, зокрема спрямованих на збільшення народжуваності, завдяки розвитку та підтримки репродуктивних технологій, зменшення дитячої смертності та подальшого масштабування послуг ранньої діагностики та технологій раннього втручання;
- забезпечення розвитку паліативної допомоги та доступу до ефективного знеболення;

- забезпечення розвитку та технічної спроможності мережі закладів судово-медичної експертизи;
- забезпечення розвитку медичних послуг, зокрема планової імунізації, вакцинації у відповідь на спалахи і профілактики за епідеміологічними показаннями та постекспозиційної профілактики осіб, які зазнали впливу інфекції;
- розроблення довгострокового перспективного бачення повного інфраструктурного оновлення та відбудови мережі закладів охорони здоров'я відповідно до нових будівельних норм, моделей надання медичної допомоги, розвитку системи охорони здоров'я в Україні згідно з найкращими європейськими практиками;
- розроблення підходів щодо забезпечення та за потреби спільного використання автотранспорту медичними працівниками, зокрема під час надання первинної медичної допомоги у важкодоступних районах та районах з незначною густиною населення;
- забезпечення розвитку та посилення систем моніторингу вживання психоактивних речовин, алкогольних напоїв, ігрової залежності (лудоманії) та забезпечення виконання комплексних заходів із зменшення попиту та пропозиції на фактори та продукти, що здатні призводити до значного зловживання та формувати залежність;
- забезпечення доступності послуг з лікування травм та опіків, ортопедії, реконструктивної хірургії шляхом розроблення відповідних маршрутів пацієнтів та формування національних мереж;
- забезпечення доступності послуг та технологій з відновлення та компенсації втрат слуху та зору;
- забезпечення розвитку інтегрованої системи невідкладної медичної допомоги в рамках єдиної системи цивільного захисту з метою залучення сил і засобів реагування системи екстреної медичної допомоги і медицини катастроф та аеромедичної евакуації, а також сил і засобів комплексного реагування на надзвичайні ситуації у разі виникнення загроз радіаційного, хімічного, біологічного та ядерного характеру.

Оперативна ціль 5. Забезпечення прозорості національної політики у сфері охорони здоров'я та залучення громадянського суспільства до прийняття рішень

Реалізація оперативної цілі дасть змогу встановити належні інструменти участі громадянського суспільства у формуванні та реалізації політики у сфері охорони здоров'я на всіх рівнях, планувати програми та послуги з охорони здоров'я за їх безпосередньою участю та забезпечити прозорість у прийнятті відповідних рішень.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- забезпечення залучення громадянського суспільства до розроблення політики і управління у сфері охорони здоров'я шляхом сприяння обізнаності населення, заохочення взаємодії між національними інституціями і закладами охорони здоров'я та громадянським суспільством, громадянами, територіальними громадами, пацієнтськими організаціями, професійними асоціаціями, професійними спілками, медіа тощо;

- створення та впровадження елементів ефективного управління закладами охорони здоров'я, які забезпечують громадську підзвітність та нагляд, зокрема шляхом формування наглядових рад на основі принципів належного управління;
- посилення комунікації та роз'яснення щодо процесів розроблення, розширення та затвердження державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення та переліку лікарських засобів і медичних виробів, що покриваються за рахунок державного бюджету;
- створення можливості для захищеного доступу до знеособлених агрегованих великих даних в електронній системі охорони здоров'я та їх використання для громадянського суспільства, учених, бізнесу, зокрема з комерційними цілями.

Очікувані результати досягнення Стратегічної цілі 1:

- модель системи охорони здоров'я, що забезпечує збалансоване, безперервне надання безоплатних, якісних і безпечних послуг населенню;
- розширення ролі первинної ланки медичної допомоги, трансформація маршрутів пацієнтів та перегляд моделі надання медичної допомоги;
- інтеграція монопрофільних закладів охорони здоров'я до структури багатoproфільних закладів охорони здоров'я;
- здійснення заходів щодо збільшення доступності до лікарських засобів та медичних виробів;
- перегляд нормативно-правових актів з метою удосконалення системи регулювання у сфері обігу лікарських засобів та медичних виробів та процесів закупівлі лікарських засобів;
- забезпечення доступності населення до інформації про фактори життєдіяльності, що впливають на здоров'я та культуру ставлення до власного здоров'я;
- запровадження здійснення заходів, що дають змогу забезпечувати стійкість системи охорони здоров'я з урахуванням викликів, пов'язаних з пандемією та збройною агресією;
- залучення інститутів громадянського суспільства до прийняття рішень у системі охорони здоров'я.

Стратегічна ціль 2. Посилення міжсекторальної координації державної політики, що впливає на систему охорони здоров'я

Оперативна ціль 1. Забезпечення професійної автономії, сталого розвитку та ефективної роботи суб'єктів, що провадять діяльність у сфері охорони здоров'я

Реалізація оперативної цілі дасть змогу посилити та сформувати стійкі національні інституції та агенції охорони здоров'я, що мають довіру суспільства та спроможні ефективно реагувати на виклики системи, а також удосконалити управління системою та взаємодію з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до впровадження реформ з децентралізації.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- продовження інституційного зміцнення НСЗУ як єдиного національного замовника медичних послуг, лікарських засобів та медичних виробів, посилення її підзвітності перед Кабінетом Міністрів України та населенням;
- забезпечення функціонування та належної організаційної, фінансової і кадрової спроможності державної установи “Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України” як головної експертної установи у сфері громадського здоров'я на національному рівні та посилення ролі мережі центрів контролю та профілактики хвороб як ключових інституцій у сфері громадського здоров'я на регіональному рівні;
- забезпечення функціонування та належної організаційної, фінансової і кадрової спроможності державного закладу “Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я України” як головної координуючої та експертної установи у сфері екстреної медичної допомоги та медицини катастроф;
- забезпечення функціонування центральної закупівельної організації, що здійснює централізовану закупівлю якісних ліків та медичних виробів за кошти державного бюджету, забезпечує функціонування єдиного закупівельного простору, застосовуючи сучасні закупівельні інструменти та методики на національному та регіональному рівні;
- нарощення потенціалу основних підпорядкованих інституцій у сфері охорони здоров'я, які забезпечують розвиток електронної системи охорони здоров'я, керують плануванням людських ресурсів, оцінюванням технологій охорони здоров'я та іншими критично важливими функціями в системі охорони здоров'я;
- зміцнення потенціалу та забезпечення лідерства МОЗ як органу, що формує державну політику та керує національною системою охорони здоров'я, зокрема в питаннях міжсекторальної співпраці;
- забезпечення поетапної зміни підходів до управління та оптимізації апарату МОЗ шляхом вилучення невластивих функцій та їх делегування до відповідних органів або установ з метою зосередження функціоналу МОЗ на формуванні ефективної державної політики та стратегічного управління у галузі охорони здоров'я;

- створення та забезпечення інституційної спроможності центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом, що реалізує державну політику у сфері створення, допуску на ринок, контролю якості, безпеки та ефективності лікарських засобів та медичних виробів;
- визначення інституції (інституцій), відповідальної (відповідальних) за методичне забезпечення практики ведення електронних медичних записів з позиції клінічної доцільності та ефективності з визначеними власниками таких процесів, розроблення та впровадження механізму виконання ними таких повноважень;
- посилення співпраці з регіональними структурними підрозділами з питань охорони здоров'я та органами місцевого самоврядування та їх ролі у формуванні та управлінні спроможними мережами закладів охорони здоров'я, ресурсами, розробленні та впровадженні місцевих політик та програм у сфері охорони здоров'я.

Оперативна ціль 2. Забезпечення належного фінансування системи охорони здоров'я та ефективного використання її ресурсів

Реалізація оперативної цілі дасть змогу забезпечити стійке та гнучке фінансування системи охорони здоров'я завдяки постійному збільшенню ресурсів, спрямованих на задоволення її потреб, пошуку додаткових джерел надходжень, що не створюють бар'єрів для доступу до медичних послуг для населення, та безперервній оптимізації наявних витрат та механізму виконання програм.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- продовження об'єднання (пулінгу) коштів різних бюджетів для фінансування системи охорони здоров'я, зокрема для проведення централізованих закупівель;
- проведення оптимізації установ, підприємств та організацій у сфері управління МОЗ та Державної служби з лікарських засобів та контролю за наркотиками і позбавлення непрофільних та неприбуткових активів;
- впровадження механізму забезпечення ефективності використання власних коштів закладами охорони здоров'я, зокрема шляхом посилення спроможності щодо фінансового планування закладів охорони здоров'я, впровадження елементів моніторингу за витратами;
- розроблення чітких правил та регуляцій для розвитку ринку добровільного медичного страхування, зокрема додаткового для послуг, які не покриваються державними фінансовими гарантіями медичного обслуговування населення, не загрожують життю та не пов'язані безпосередньо з клінічною якістю обслуговування.

Оперативна ціль 3. Розвиток міжсекторального співробітництва для забезпечення загальнодержавного підходу у вирішенні питань охорони здоров'я

Реалізація оперативної цілі дасть змогу посилити організаційну спроможність системи, ефективно розподіляти функції, ресурси, уникати їх дублювання та формування прогалин і відстежувати прогрес у виконанні завдань.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- впровадження міжсекторального координаційного механізму та платформи щодо пріоритетних проблем громадського здоров'я та чіткого механізму взаємозв'язку та взаємодії між ними на національному, регіональному та місцевому рівні;
- забезпечення міжсекторальної співпраці за принципом "здоров'я в усіх політиках" та спільного формування пріоритетів, єдиних для всіх політик у сфері охорони здоров'я та тих, що спричиняють вплив на здоров'я;
- забезпечення відкритості даних щодо ініціатив та заходів з питань здоров'я та недопущення фрагментації зусиль та дублювання функцій в єдиній системі.

Оперативна ціль 4. Реалізація політики у сфері охорони здоров'я з урахуванням права ЄС та глобального порядку денного

Реалізація оперативної цілі дасть змогу прискорити інтеграцію системи охорони здоров'я країни, привести окремі норми законодавства у відповідність з вимогами ЄС, впровадити міжнародні стандарти функціонування національної системи охорони здоров'я країни, посилити співпрацю на всіх рівнях, а також провести підготовку та посилення спроможності суб'єктів системи охорони здоров'я до практичного перебування та функціонування в єдиному європейському просторі охорони здоров'я.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- забезпечення комплексної гармонізації законодавства України у сфері охорони здоров'я із законодавством ЄС та встановлення контролю за його дотриманням;
- забезпечення гармонізації із міжнародними стандартами підходів до розроблення, адаптації та прийняття клінічних рекомендацій та настанов у системі охорони здоров'я;
- забезпечення гармонізації регулювання у сфері виробництва, обігу та верифікації лікарських засобів, технічних регламентів з медичних виробів із законодавством ЄС з урахуванням вимог Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та умов членства в міжнародних організаціях, зокрема цифровізації відповідних процесів;
- забезпечення постійної взаємодії з інституціями ЄС для отримання передового досвіду та формування довготривалого партнерства;
- забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України у сфері охорони здоров'я, залученості до глобальних ініціатив та вирішення питань глобального здоров'я як активного повноправного учасника та своєчасної сплати членських внесків;
- приведення освітніх програм за спеціальностями галузі знань "Охорона здоров'я та соціальне забезпечення" медичних закладів вищої освіти у відповідність з європейськими вимогами та потребами трансформації системи охорони здоров'я в Україні, забезпечення регулярного їх перегляду та сприяння визнанню українських документів про освіту у сфері охорони здоров'я у світі;

- забезпечення інтеграції з європейською системою охорони здоров'я та єдиним ринком, що гарантуватиме транскордонну мобільність пацієнтів та надання медичних послуг;
- забезпечення постійної координації співпраці з міжнародними донорськими організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги, прозорості залучення та використання коштів міжнародних партнерів.

Оперативна ціль 5. Забезпечення послідовного розвитку системи охорони здоров'я з використанням сучасних та деталізованих фактичних даних, сучасних інструментів планування та кращих світових практик

Реалізація оперативної цілі дасть змогу посилити ефективність та обґрунтованість управлінських рішень у сфері охорони здоров'я, забезпечити об'єктивність та неупередженість формування та використання даних, удосконалити законодавчі рамки для функціонування інтегрованої інформаційної системи охорони здоров'я, узгодити національні показники здоров'я з міжнародними стандартами, а також забезпечити послідовність у реалізації політики у сфері охорони здоров'я.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- посилення потенціалу національних наукових та науково-дослідницьких інститутів у прогнозуванні, плануванні та підготовці обґрунтованих пропозицій для прийняття управлінських рішень у сфері охорони здоров'я із залученням суб'єктів з інших секторів;
- посилення механізму транскордонного обміну інформацією, зокрема внесення вітчизняних даних до міжнародних реєстрів, сприяння встановленню довготривалого партнерства та включенню українських професійних асоціацій та об'єднань до міжнародних мереж, посиленню міжнародної співпраці та наукового співробітництва;
- забезпечення використання фактичних даних, врахування потреб населення під час воєнного стану та у повоєнний період під час планування та здійснення заходів з відновлення, розвитку та реформування системи охорони здоров'я, зокрема розроблення та впровадження механізму проведення аналізу поточної ситуації та якості надання допомоги у разі захворювань, що мають найбільший тягар;
- забезпечення постійного розвитку та удосконалення програми державних гарантій медичного обслуговування населення, деталізації розрахунків та витрат в межах послуг, зокрема вартості лікарських засобів та медичних виробів, що базується на достовірних даних про вартість компонентів медичної допомоги, її об'ємах та наявних медичних технологіях;
- забезпечення використання даних електронної системи охорони здоров'я для ухвалення управлінських рішень у системі охорони здоров'я та громадського здоров'я;
- забезпечення розвитку інформаційної платформи даних та належного захищеного доступу до даних про здоров'я, стандартизації обміну даними на рівні їх збору, передачі та звітування;

- забезпечення проведення регулярних незалежних оцінок, зокрема із залученням міжнародних організацій, щодо прогресу розвитку системи охорони здоров'я та окремих її компонентів, посилення механізму збору та аналізу даних, що використовуються для формування глобальних звітів України за показниками у сфері охорони здоров'я.

Оперативна ціль 6. Посилення спроможності та забезпечення належного управління системою охорони здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій та глобальних загроз

Реалізація оперативної цілі дасть змогу забезпечити захист і збереження здоров'я населення шляхом запобігання, раннього виявлення, розроблення механізму та підтримання в стані постійної готовності елементів ефективного реагування на надзвичайні ситуації; запобігти транскордонному поширенню загроз, які можуть становити небезпеку громадському здоров'ю, шляхом розбудови спроможності системи відповідно до вимог Міжнародних медико-санітарних правил.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- забезпечення функціонування спроможної системи громадського здоров'я, спрямованої на збереження та сприяння зміцненню громадського здоров'я, профілактику захворювань та своєчасне виявлення та реагування на виклики здоров'ю, забезпечення її лідерства та ефективного функціонування у системі цивільного захисту;
- забезпечення технічними можливостями та умовами лабораторної мережі, що відповідає стандартам біобезпеки та біозахисту, посилення спроможності лабораторної мережі своєчасно виявляти і верифікувати загрози та небезпеки для здоров'я населення і повідомляти про них;
- забезпечення мережі центрів контролю та профілактики хвороб необхідними ресурсами відповідно до потреб системи громадського здоров'я для виконання її основних оперативних функцій;
- гармонізація законодавства та злагодження механізму готовності та реагування сил і засобів функціональних підсистем медичного захисту, забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення єдиної державної системи цивільного захисту, що забезпечуються системами екстреної медичної допомоги і медицини катастроф, та громадського здоров'я;
- забезпечення функціонування та розвитку національної системи крові для гарантування державою рівного та своєчасного доступу пацієнтів до безпечних та якісних компонентів донорської крові у достатній кількості;
- формування базової мережі закладів охорони здоров'я найвищого доступного рівня захисту та автономності, готових до реагування до загроз та викликів найвищого рівня;
- забезпечення розбудови кадрового потенціалу: спеціалістів клінічних лабораторій та лабораторій громадського здоров'я всіх спеціальностей, а також спеціалістів з менеджменту якості, біобезпеки і біозахисту, секвенування тощо та фахівців, що залучаються до надання медичної допомоги та домедичної допомоги постраждалим у разі виникнення надзвичайних ситуацій радіаційного, хімічного, біологічного та ядерного характеру;
- розроблення та забезпечення функціонування механізму, який би забезпечував безперервний доступ до основних медичних послуг та

активації оперативного фінансування заходів із запобігання виникненню та подолання наслідків надзвичайних ситуацій;

- забезпечення функціонування ефективної системи епідеміологічного нагляду за станом і показниками здоров'я населення та проведення моніторингу факторів ризику, що на них впливають, шляхом посилення міжсекторальної співпраці за принципом "єдиного здоров'я" та інтеграції послуг громадського здоров'я і первинної медичної допомоги;
- перегляд принципів готовності закладів охорони здоров'я, їх кадрового та технічного забезпечення та механізму оперативного перепрофілювання під потреби, зумовлені викликами, пов'язаними з настанням надзвичайних ситуацій різного характеру;
- перегляд підходів та формування ефективної системи наповнення, зберігання, розгортання та управління резервами критичних лікарських засобів та медичних виробів;
- розвиток потенціалу національного державного підприємства з дистрибуції лікарських засобів та сприяння створенню державно- комунальної мережі аптечних закладів;
- продовження оптимізації надання лабораторних послуг населенню шляхом створення прозорої моделі призначення та шляхів отримання якісних лабораторних послуг, що буде задовольняти потреби населення;
- запровадження системи геномного епідеміологічного нагляду за пріоритетними патогенами шляхом розроблення національної стратегії секвенування, розбудови і підтримки відповідної лабораторної мережі;
- розроблення операційного інформаційного механізму раннього оповіщення про ризики та надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я, інтегрованого з іншими структурами та міжнародними системами операційного оповіщення, а також впровадження стратегії профілактики хвороб з пандемічним/епідемічним потенціалом та зниження виникнення ризику появи патогенів із високим ступенем небезпеки.

Оперативна ціль 7. Удосконалення механізму та алгоритмів моніторингу якості надання медичної допомоги

Реалізація оперативної цілі дасть змогу покращити якість медичної допомоги, повноцінно використовувати можливості її надання для досягнення найвищих результатів лікування, а також своєчасно та системно виявляти та реагувати на прогалини в наданні медичної допомоги та причини, що призвели до відхилень якості її надання.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- розроблення інструментів моніторингу якості даних, єдиних термінологічних словників та класифікаторів у сфері охорони здоров'я;
- розроблення механізму проведення точкового, рандомізованого дослідження доступності та якості надання медичної допомоги та забезпечення його реалізації;
- забезпечення перегляду критеріїв, механізму ліцензування суб'єктів господарювання та здійснення контролю за дотриманням ними ліцензійних умов, а також перегляд підходів до акредитації закладів охорони здоров'я;

- удосконалення критеріїв оцінки діяльності закладів охорони здоров'я, індикаторів ефективності, якості тощо;
- посилення ефективності збору та рівня верифікації даних на всіх рівнях надання медичної допомоги;
- запровадження та безперервна підтримка систем кодування медичної інформації, національних термінологічних словників та класифікаторів для сфери охорони здоров'я;
- розроблення, впровадження та забезпечення поетапного удосконалення системи забезпечення якості у сфері охорони здоров'я на національному, регіональному рівні та на рівні закладів охорони здоров'я;
- вивчення питання щодо створення незалежної національної інституції для управління якістю охорони здоров'я, постійного збору (в режимі реального часу), аналізу даних щодо надавачів медичних послуг та публікація його результатів;
- утворення незалежної агенції з оцінки медичних технологій як єдиного експертного органу, який забезпечує доказову базу відбору, обґрунтованість, оцінювання ефективності лікарських засобів, медичних виробів та практик та розширення державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення;
- впровадження та забезпечення застосування елементів клінічної ефективності, клінічного управління та управління ризиками в закладах охорони здоров'я;
- перегляд підходів до організації роботи, забезпечення незалежності та неупередженості роботи клініко-експертних комісій.

Очікувані результати досягнення Стратегічної цілі 2:

- створення умов для сталого фінансування системи охорони здоров'я та залучення додаткових джерел фінансування, що можуть бути використані на зазначену мету;
- забезпечення міжсекторальної співпраці за принципом "здоров'я в усіх політиках" та формування спільних пріоритетів, що спричиняють вплив на здоров'я;
- інтеграція системи охорони здоров'я до вимог ЄС в частині впровадження міжнародних стандартів та використання кращих світових практик в національній системі охорони здоров'я;
- збільшення кількості та покращення якості даних, що можуть використовуватися для прийняття управлінських рішень в системі охорони здоров'я;
- забезпечення реагування системи охорони здоров'я на виклики, глобальні загрози та надзвичайні ситуації;
- перегляд нормативно-правових актів щодо інструментів, що забезпечують проведення моніторингу якості надання медичної допомоги.

Стратегічна ціль 3. Забезпечення та створення умов для розвитку та реалізації потенціалу національної системи охорони здоров'я

Оперативна ціль 1. Забезпечення безперервного розвитку людського капіталу та створення можливостей самореалізації в системі охорони здоров'я

Реалізація оперативної цілі дасть змогу створити комплексні умови для кадрових ресурсів системи охорони здоров'я, які б стимулювали та надавали можливість працівникам сфери охорони здоров'я виконувати свої професійні обов'язки на належному рівні та забезпечували створення гідних умов праці та розвитку.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- інтеграція освіти та наукової діяльності у сфері охорони здоров'я відповідно до сучасного міжнародного контексту та процесів трансформації сфери охорони здоров'я;
- забезпечення моніторингу якості освітньої діяльності медичних закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців у сфері охорони здоров'я, та удосконалення системи незалежного оцінювання якості підготовки здобувачів освіти у сфері охорони здоров'я;
- забезпечення створення умов для підвищення якості організації та здійснення практичної (клінічної) підготовки здобувачів медичної освіти шляхом утворення багатопрофільних університетських лікарень, оптимізації використання потенціалу діючих університетських клінік та клінічних баз кафедр медичних закладів вищої освіти, а також стандартизації підходів до використання симуляційних методів навчання та проведення об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту;
- запровадження сучасної моделі лікарської резидентури з урахуванням міжнародного досвіду;
- забезпечення розвитку професій та системи підготовки фахівців з реабілітації та професіоналів з психологічної допомоги та духовної опіки у сфері охорони здоров'я;
- стимулювання розвитку нових форм безперервного професійного розвитку керівників, професіоналів та фахівців сфери охорони здоров'я, які узгоджуються з пріоритетами системи охорони здоров'я;
- запровадження системи професійного самоврядування працівників сфери охорони здоров'я та посилення механізму участі професійних асоціацій у розробленні політик, розвитку професії, покращенні якості та інших завдань системи охорони здоров'я;
- запровадження механізму надання індивідуального права на провадження професійної діяльності у сфері охорони здоров'я;
- забезпечення відкритості та прозорості конкурсного відбору наукових досліджень і розробок та розподілу коштів державного бюджету на фінансування наукової діяльності у сфері охорони здоров'я;

- забезпечення розвитку цифрових компетентностей медичних працівників та інших користувачів електронної системи охорони здоров'я та розвитку інформаційної культури, цифрової грамотності, кібербезпеки у сфері охорони здоров'я;
- впровадження прозорих та конкурентоспроможних процедур відбору, кар'єрного розвитку та професійного зростання працівників сфери охорони здоров'я;
- створення та забезпечення функціонування реєстру людських ресурсів охорони здоров'я та кадрового резерву у сфері охорони здоров'я і забезпечення планування та формування кадрових ресурсів відповідно до потреб населення у якісних та доступних послугах, трансформації моделей надання медичної допомоги в Україні та глобальних тенденцій розвитку охорони здоров'я;
- забезпечення державної гарантії оплати праці медичних та інших працівників у сфері охорони здоров'я;
- розширення кваліфікаційних вимог до медичних сестер/медичних братів та залучення до надання медичних послуг немедичних працівників, насамперед на рівні територіальних громад;
- забезпечення проведення комплексних заходів з протидії стереотипам, зокрема гендерним та віковим, у сфері охорони здоров'я, професійній діяльності та у взаємодії з пацієнтами та реагування на випадки дискримінації або неналежного ставлення;
- удосконалення освітніх та навчальних моделей підготовки управлінців закладів охорони здоров'я та стимулювання їх розвитку;
- розроблення та впровадження інструментів страхування професійної відповідальності медичних працівників.

Оперативна ціль 2. Впровадження сучасних технологій та наукових досягнень для збереження та зміцнення здоров'я

Реалізація оперативної цілі дасть змогу системі охорони здоров'я України користуватися глобальними досягненнями науки і техніки, впроваджувати новітні підходи до надання медичної допомоги, стимулювати створення, розвиток, адаптацію та апробацію інновацій на місцях.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- удосконалення нормативного та професійного середовища для проведення клінічних досліджень;
- розширення практики генетичних досліджень та використання прогностичних тест-систем для потреб охорони здоров'я;
- повноцінне впровадження телемедицини та інтелектуальної системи підтримки клінічних рішень, системи обробки великих даних, штучного інтелекту, запровадження етичних засад використання технологій штучного інтелекту та інструментів на основі даних;
- забезпечення подальшого розвитку трансплантології, зокрема щодо використання біо- та ксеноімплантів, подальшої цифровізації галузевих

процесів, забезпечення безпечності матеріалів, тканин та органів, що використовуються, тощо;

- створення системи планування та комплексного задоволення потреб закладів охорони здоров'я у дороговартісному обладнанні відповідно до планів розвитку госпітальних округів та системи охорони здоров'я в цілому;
- врегулювання та сприяння використанню лікарських засобів передової терапії та інноваційних медичних виробів;
- врегулювання та розширення використання методів віддаленого моніторингу стану здоров'я пацієнтів;
- забезпечення розвитку досліджень та виробництва у сфері біоінженерії, тривимірного моделювання, друку та виготовлення медичних виробів, зокрема допоміжних засобів реабілітації, посилення спроможності національної дослідницької та інноваційної інфраструктури для створення та комерціалізації результатів науково-технічної діяльності, впровадження інновацій у сфері охорони здоров'я;
- врегулювання та забезпечення роботи біобанків, накопичення та обмін даними між ними для використання у наукових цілях та застосування новітніх підходів до діагностики та лікування захворювань.

Оперативна ціль 3. Технологізація та цифровізація процесів управління системою, планування та організації надання послуг у сфері охорони здоров'я

Реалізація оперативної цілі дасть змогу закріпити лідерство України у впровадженні цифрових рішень у сфері охорони здоров'я, спростити та удосконалити управління даними та можливості їх комплексного аналізу для широкого спектра потреб.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- розвиток інфраструктурних та технічних умов надання якісних медичних послуг із використанням інформаційно-комунікаційних систем на всіх рівнях;
- впровадження переходу від паперових облікових форм медичної документації до електронних;
- запровадження комплексних заходів з кібербезпеки та захисту інформації, зокрема дотримання загального регламенту про захист даних в інформаційних системах охорони здоров'я, та здійснення періодичної оцінки їх ефективності;
- забезпечення формування єдиного медичного простору з національною і транскордонною інтероперабельністю та наскрізними процесами та сервісами.

Оперативна ціль 4. Створення умов для залучення інвестицій, збільшення економічної привабливості та покращення показників економічної ефективності галузі

Реалізація оперативної цілі дасть змогу сприяти економічному відновленню країни, залученню інвестицій у сферу охорони здоров'я, посилити конкурентоспроможність суб'єктів та розширити доступ населення до якісних медичних послуг, лікарських засобів та медичних виробів.

Завданнями з реалізації цієї оперативної цілі Стратегії є:

- сприяння врегулюванню та розвитку сфери медичного туризму в Україні;
- сприяння розбудові спроможності та іміджу вищих медичних закладів освіти та закладів фахової передвищої освіти, зокрема з метою залучення іноземних здобувачів освіти за умови забезпечення належної якості освіти;
- сприяння розвитку фармацевтичної галузі в Україні у напрямі стимулювання інвестицій в науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, локалізації, інших методів освоєння новітніх технологій виробництва лікарських засобів та медичних виробів;
- посилення контролю за дотриманням прав інтелектуальної власності, зокрема шляхом повноцінного запровадження у національне законодавство “правила Болгар” та інших сучасних інструментів, спрямованих на посилення галузі;
- забезпечення залучення приватного сектору до реалізації державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення та збільшення доступності безоплатних для населення послуг в рамках програми державних гарантій медичного обслуговування населення у закладах охорони здоров’я приватної форми власності.

Очікувані результати досягнення Стратегічної цілі 3:

- забезпечення системи охорони здоров’я медичним кадрами відповідно до потреб населення;
- здійснення підготовки фахівців в системі охорони здоров’я відповідно до сучасних європейських підходів;
- функціонування системи професійного самоврядування працівників в системі охорони здоров’я;
- забезпечення впровадження та поширення сучасних технологій та наукових досягнень в клінічну практику для збереження чи зміцнення здоров’я населення;
- цифровізація процесів управління системою охорони здоров’я; створення умов для залучення інвестицій в систему охорони здоров’я.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА ЗВІТУВАННЯ

Органами, що забезпечують реалізацію Стратегії, є центральні та місцеві органи виконавчої влади.

Організаційне забезпечення та моніторинг реалізації Стратегії, а також координація діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади здійснюється МОЗ.

Міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади подають щороку до 1 червня, починаючи з 2026 року, МОЗ інформацію про стан виконання операційного плану заходів з реалізації Стратегії.

МОЗ аналізує та узагальнює подану міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади інформацію про стан виконання операційного плану заходів з реалізації Стратегії та за результатами готує щорічний звіт про стан реалізації Стратегії, який подає щороку до 1 липня, починаючи з 2026 року, Кабінетові Міністрів України звіт про хід реалізації Стратегії та оприлюднює на своєму веб-порталі.

Реалізація Стратегії передбачена протягом 2025—2030 років і забезпечується у межах компетенції спільними зусиллями заінтересованих центральних та місцевих органів виконавчої влади, державних установ, організацій, органів місцевого самоврядування (за згодою) і громадськості (за згодою) та здійснюється двома етапами: перший етап — 2025—2027 роки, другий етап — 2028—2030 роки, відповідно до операційних планів заходів, в яких відображаються очікувані результати за кожним зазначеним заходом.

Розроблення операційних планів заходів, а також моніторинг і оцінка прогресу реалізації Стратегії здійснюється МОЗ з урахуванням показників для проведення моніторингу її реалізації та із залученням представників органів державної влади та за згодою — експертних та наукових установ, міжнародних організацій, інститутів громадянського суспільства, надавачів медичних послуг та професійних об'єднань.

Показниками для проведення моніторингу реалізації Стратегії є:

Показники	Роки					
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Частка осіб, які уклали декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, відсотків	76,3	≤80	85	≤85	≤85	90
2. Частка осіб, які уклали декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та пройшли обстеження із профілактичною метою протягом року, відсотків	10		20			30
3. Коефіцієнт материнської смертності, на 100 000 живонароджених			30			20
4. Коефіцієнт смертності дітей у віці до п'яти років, на 1000 живонароджених						7,9
5. Кількість хворих з уперше в житті встановленим діагнозом ВІЛ, на 100 000 населення			36			27,9
6. Кількість хворих з уперше в житті встановленим діагнозом активного туберкульозу, на 100 000 населення			58,8			52,3
7. Коефіцієнт смертності чоловіків від цереброваскулярних хвороб у віці 30—59 років, на 100 000 чоловіків відповідного віку						57,3
8. Коефіцієнт смертності жінок від цереброваскулярних хвороб у віці 30—59 років, на 100 000 жінок відповідного віку						24,3
9. Частка діагностованих злоякісних новоутворень (молочної залози, шийки матки, простати, колоректального раку, легень) на ранніх стадіях у загальній кількості діагностованих злоякісних новоутворень, відсотків						50,7
10. Рівень імунізації населення згідно з Календарем профілактичних щеплень до визначених шести вікових груп під час профілактики десяти інфекційних захворювань, відсотків			95			95
11. Частка бактереологічних лабораторій у закладах охорони здоров'я, що надають цілодобову стаціонарну медичну допомогу, акредитованих на відповідність вимогам ДСТУ EN ISO 15189, відсотків	15	25	40	60	80	100

Показники	Роки					
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
12. Частка пацієнтів, яким призначено антибактеріальні лікарські засоби групи резерву у закладах охорони здоров'я, що надають цілодобову стаціонарну медичну допомогу, відсотків	4	2	1	<1	<1	<1
13. Частка антибактеріальних лікарських засобів групи доступу, що споживає населення, відсотків			50	55	60	65
14. Частка міжнародних непатентованих назв лікарських засобів, зокрема для дитячого населення, реімбурсація яких передбачена Порядком реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування, відсотків	>30					>40
15. Кількість стандартів та протоколів лікування, переглянутих (затверджених) відповідно до сучасних європейських стандартів лікування, одиниць	≥30	≥30	≥30	≥30	≥30	≥30
16. Кількість розроблених професійних стандартів у сфері охорони здоров'я, одиниць	≤ 35	≤ 35	≤ 35	≤ 35	≤ 35	≤ 35

Окремі показники та індикатори відображені у вузькоспеціалізованих програмних документах та відповідають цілям та завданням Стратегії.

Прогнозується, що завдяки реалізації Стратегії будуть створені умови для поступового збільшення середньої очікуваної при народженні тривалості життя чоловіків і жінок в Україні.

За результатами моніторингу і оцінки прогресу реалізації Стратегії МОЗ готує пропозиції та рекомендації щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення ефективної реалізації Стратегії та за потреби внесення змін до операційних планів заходів.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Фінансування заходів з реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок і в межах коштів державного та місцевих бюджетів, затверджених на відповідний рік, а також інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

Операційні плани заходів можуть бути виконані за наявності достатніх ресурсів на їх реалізацію.

